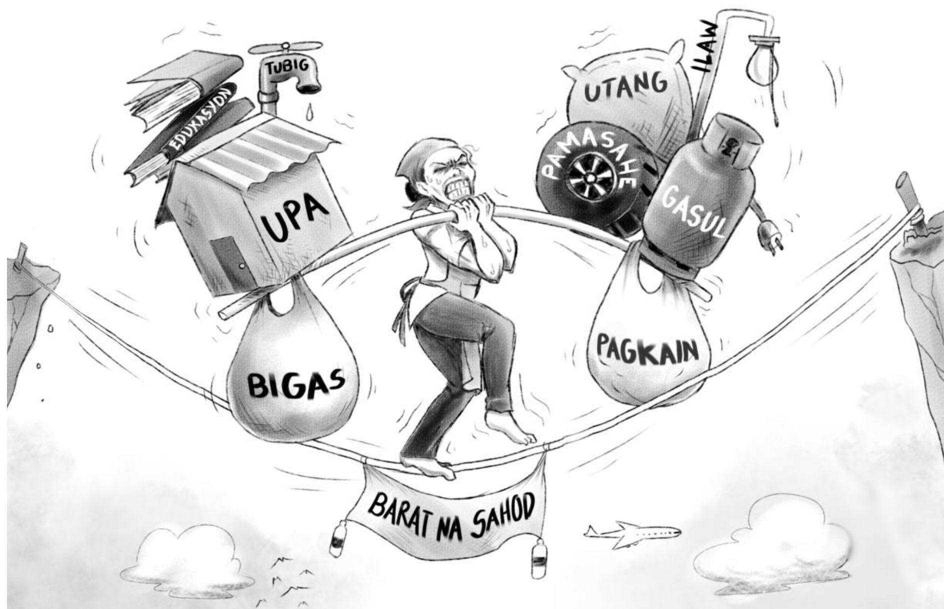
ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo
Edisyong Bisaya
Bolyum LIII Ihap 21
Nobyembre 7, 2022
www.philippinerevolution.nu

EDITORYAL

Kusganong iasdang ang pakigbisog alang sa umento sa suhulan

Misaka ngadto sa 7.7% ang implasyon sa bulan sa Oktubre (pinakataas gikan 2008), atubangan sa walay hunong nga pagsaka sa presyo sa lana, pagkaon, pabalay, tambal, edukasyon ug uban pang batakang panginahanglan. Labaw nga mikaylap ang grabeng kapit-os ug pag-antus sa katawhan ug makanunayong mihagba ang ang-ang sa ilang panginabuhi. Labaw pang migrabe ang pag-antus sa minilyong katawhan tungod sa sunud-sunod nga malukpanong pagbaha nga miguba sa ilang mga balay ug panginabuhian.

Nagpabungolbungol ug nagpabutabuta ang rehimeng US-Marcos II sa mga yangungo sa masang kabus. Nagdumili kini sa pagtubag sa gipangayo nga hinanaling mga lakang aron mahaw-as ang bagang duut sa katawhan nga naglunang sa kalisud. Padayon pa hinuong gipatuman ni Marcos Jr ang mga palisiyang neoliberal nga pipila ka dekada na nga mipiang sa lokal nga ekonomiya ug nagresulta sa labaw pang pag-antus sa mga mamumuo ug tibuok katawhan.

Padayon nga ginapatuman ni Marcos Jr ang palisiya sa baratong kusog-pamuo ug uban pang mga lakang aron agnihon ang langyawng kapitalistang negosyante isip sentral nga palisiya sa ekonomiya sa iyang gubyerno. Labaw pang mograbe ang krisis sa ekonomiya ug panginabuhian sa katawhan atubangan sa nagpadayon nga pag-us-us sa bili sa piso kontra dolyar, paspas nga pagdaku sa utang sa gubyerno, korapsyon ug pag-usik-usik sa pondo sa katawhan sa militar ug pulis.

Dili na makab-ot sa yanong katawhan ang ₱1,100 kada adlaw nga minimum nga kinahanglan sa usa ka

Sundi sa panid 2

Sundalong gwardya sa minahan, giambus sa Abra

GIAMBUS SA BAGONG Hukbong Bayan (BHB)-Abra ang mga sundalo sa 24th IB sa Mount Basiwag, Barangay Gacab, Malibcong niadtong Oktubre 27. Duha ka tropa ang napatay samtang usa ang nasamdan.

Ang ambus pagsilot sa BHB batok sa maong yunit tungod sa pasistang atake sa katawhan ug pagsumpo sa ilang pagbatok sa lapad nga operasyon sa mina sa Abra ug Apayao. Nagsilbi kining gwardya sa operasyon sa dagkung kumpanya sa mina.

Pagalangkuban sa malukpanong mina ang yutang kabilin sa mga lumad sa mga lungsod sa Malibcong, Lacub, Tineg, Licuan-Baay, ug ang mga utlanan sa Abra sa Apayao ug Kalinga. Lakip dinhi ang pipila ka bahin sa Gran Cordillera Mountain Range.

Kadungan sa planong pagmina sa prubinsya ang *focused military operation* nga ginagamit aron sumpuon ug bungkagon ang panaghiusa sa mga lumad batok sa magun-ubong minahan.

“Walay laing madawdaw ang katawhan sa *large-scale* nga mina ug militarisasyon kundili ang nagkagrabeng pagpapangilog sa ilang yutang kabilin," matud sa BHB-Abra.

Gawas sa armadong aksyon niadtong Oktubre 27, gitaho usab sa BHB-Abra ang mga taktikal nga opensiba nga gilunsad niadtong Hunyo 30, Hulyo 9 ug Agosto 18 sa Abra ug Apayao. Lima ka pasistang berdugo ang napatay sa maong mga armadong aksyon.

lima-katawong pamilya (gitawag og "family living wage" o FLW) aron tubagon ang ilang inadlaw-adlaw nga panginahanglan. Halos katunga lamang niini ang ₱570/adlaw nga minimum nga suhulan sa mga mamumuo sa National Capital Region (pinataas sa tibuok nasud). Dakung ihap sa mga mamumuo ang nagadawat og mas ubos pa sa gitakdang minimum nga suhulan.

Dili na makasugakod ang panginabuhian sa mayorya sa masang anakpawis. Atubangan sa paspas nga pag-us-us sa panginabuhian, labaw nga mikusog ang makatarunganong singgit sa hut-ong mamumuo ug katawhang Pilipino alang sa hinanali nga umento sa suhulan ug sweldo. Sa lain-laing ang-ang ug natad sa pagsukol, ginaduso sa mga mamumuo ang pangayo nga patas-an ang ilang suhulan isip hinanaling lakang para makasugakod ang ilang mga pamilya taliwala sa grabeng krisis sa ekonomiya ug panginabuhian.

Ang pakigbisog alang sa mas taas nga suhulan ang tataw nga ekonomikanhong pakigbisog sa tibuok hut-ong mamumuo. Mas nahimo kining mahinungdanon atubangan sa paspas nga pag-us-us sa panginabuhian sa masang kabus ug tibuok katawhan. Kinahanglan nila kining kusganon ug militanteng iasdang atubangan sa pagbalibad sa kontra-mamumuong rehimeng US-Marcos II nga paminawon ang ilang mga pangayo. Labaw nga kinahanglan ang kaisog ug kalig-on nga makigbisog atubangan sa armadong pagpanumpo sa mga unyon ug organisasyon sa mga mamumuo ug masang naghago.

Para iduso ang pakigbisog alang sa umento sa suhulan, kinahanglang palapdon ug pakusgon ang kalihukang unyon, ug iasdang ang lain-laing porma sa hiniusang protesta ug kalihukang welga sa mga mamumuo. Unsamang makab-ot sa pakigbisog alang sa umento sa suhulan, ingonman ang pagbatok sa kontraktwalisasyon ug pagpamaayo sa kundisyon sa mga pabrika, nakasandig sa aktwal nga gikusgon, kapasidad, gilapdon, kalagsik ug organisasyon sa kalihukang unyon sa kinatibuk-an, ug sa militanteng unyonismo sa partikular.

Tungod sa walay puas nga atake sa mga unyon sa milabayng tulo ka dekada, gamay kaayo ang ihap karon sa mga unyon (anaa lamang sa 6% sa mga empresang adunay dili moubos sa 20 ka mamumuo niadtong 2020). Kinahanglang ihimugso ang usa ka kalihukan alang sa malukpanong pagtukod og mga unyon sa pinakadaku ug pinakadaghang ihap sa pabrika ug empresa. Kinahanglang pakusgon kini isip mga sentro sa militanteng pagprotesta sa mga mamumuo.

Sa umalabot nga mga semana ug bulan, kinahanglang abton ug pukawon ang minilyong mamumuo pinaagi sa usa ka lapad nga kampanyang propaganda ug edukasyon sa mga pabrika ug komunidad, lakip na sa mga upisina ug eskwelahan, aron ipatin-aw ang kahusto, kamatarunganon ug kahinanali sa pagpataas sa suhulan ug sweldo atubangan sa krisis sa ekonomiya ug panginabuhian, ug ibutyag ang dunot ug hiwi nga rason ni Marcos ug sa iyang mga upisyal. Kinahanglang kolektibong ipakita sa mga mamumuo ug masang kabus ang ilang mga mulo pinaagi sa lain-laing porma ug gidak-on sa mga lihok-protesta sa mga pabrika ug kadalanan.

Kinahanglan usab nga paningkamutang tapukon ang pinakalapad nga han-ay sa organisadong mamumuo para tukuron ang panaghiusa aron itukmod ang reaksyunaryong estado nga tubagon ang makatarunganong pangayo alang sa pangkinatibuk-ang umento sa suhulan, nasudnong minimum nga suhulan, ug pagbasura sa kontra-mamumuong mga balaod nga RA 6727 nga nagtukod sa masiaksiakong sistema sa "wage regionalization," ug RA 6715 (o Herrera Law) nga naghatag-dalan sa sistema sa kontraktwalisasyon sa trabaho.

Walay-hunong ang pag-us-us sa ekonomiya sa nasud tungod sa padayon nga pagpatuman sa mga palisiyang neoliberal nga samot pang mipiang sa lokal nga ekonomiya ug grabe pang nagpaantus sa mga mamumuo ug sa tibuok katawhan. Dugay nang gipalungtad sa mga kapitalista ang palisiya sa baratong kusog-pamuo, bangis nga kundisyon sa trabaho sa mga pabrika ug pagpangulipon sa hut-ong mamumuo nga nagyatak sa mga katungod sa pamuo. Labing tataw kini sa mga engklabo sa pamuo kung asa, luyo sa retorikang "kalamboan," nag-ilaid ang mga mamumuo sa pinakabangis nga porma sa pagpahimulos, ug ginahikot ang nasud sa atrasadong

Sundi sa panid 3

ANG Bayan

Bol. LIII Ihap 21 | Nobyembre 7, 2022

Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles ug Espanyol. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.

Unod

Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

ang.bayan@cpp.ph @angbayan1969

Gikan sa panid 2

kahimtang, sa kaayuhan sa mga higanteng langyawng kumpanya.

Taliwala sa nagkagrabeng krisis sa ekonomiya, kinahanglan usab nga tukuron ang pinakalapad nga panaghiusa sa masang anakpawis ug mga demokratikong hut-ong aron ipanghingusog ang pangayo alang sa trabaho, pagbasura sa mga pabug-at nga buhis, pagkontrol sa presyo sa mga palaliton, pagdepensa sa katungod sa pabalay, pagbatok sa mga magun-ubong mga proyekto, pagduso sa pagpalapad sa katilingbanong serbisyo ug uban pang mga lakang para sa kaayuhan sa katawhan.

Niini nga mga pakigbisog, ang lapad nga kalihukan ug pagsukol sa mga mamumuo sa pabrika ug kadalanan alang sa umento sa suhulan ang pinakaimportante. Sa ingon niining paagi, mahimo sa hut-ong mamumuo nga mangulo sa mga ekonomikanhong pakigbisog sa katawhan.

Ang pakigbisog alang sa umento sa suhulan dili makuha sa usa lang ka pamilok. Kung balik-lantawon ang kasaysayan, maamguhan ang kamahinungdanon sa nagkadakung protesta sa mga mamumuo ug katawhan. Sa pikas bahin, ang pagpukan sa mga unyon ug pagpiang sa mga pakigbisog sa mamumuo ang nahimong nag-unang hinungdan kung paunsa gilansang ang suhulan ug dili na makasugakod sa pagsaka sa gasto ug tinuod nga bili sa kusog-pamuo.

Kadaghanan sa kasamtangang henerasyon sa mga mamumuo wala pa nakasinati sa lapad nga welga ug protesta sa kadalanan nga susama niadtong dekada 1980. Kinahanglang tabangan silang magtuon-balik sa kasaysayan ug isilsil sa ilang alimpatakan ang pag-ila sa ilang kusog nga nakasandig sa ilang mga unyon ug hiniusang protesta.

Kinahanglang gamiton ang maong malukpanong kampanya aron pakusgon ang pagsukol sa pasistang pagpanumpo ug iduso ang katungod sa pag-unyon ug gawasnong pagpadayag. Ang pakigbisog alang sa umento sa suhulan kinahanglang hugot nga isumpay sa pagsukol sa palisiya sa baratong kusog-pamuo ug uban pang mga palisiyang dikta sa imperyalismo nga nagpalisudlisud sa katawhan. Ingonman, kinahanglang idugtong sa mga mamumuo ang ilang pakigbisog sa mga antipyudal ug antipasistang pakigbisog sa kabanikanhan.

Kinahanglang kusganong i-abante ang kahimatngon sa masang mamumuo aron hingpit nga masabtan ang kapitalistang pagpahimulos gawas sa ubos nga suhulan, ingonman, sa koneksyon sa kalihukang mamumuo sa kalihukan aron kab-oton ang nasudnong kagawasan ug tinuod nga demokrasya. AB

Isnayp, operasyong haras sa BHB-Negros

ARON IG-ON ANG pinakalunod-patay nga yunit sa militar ug pulis, magkasunod nga taktikal nga opensiba ang gilunsad sa mga yunit sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa isla sa Negros sa milabayng duha ka semana.

Gipabuthan sa BHB-Central Negros ang istasyon sa pulis sa Sityo Parkingan, Trinidad, Guihulngan City niadtong Nobyembre 1. Duha ka pulis ang nasamdan.

Sa susamang adlaw, giisnayp sa mga Pulang manggugubat ang detatsment sa militar sa Barangay Budlasan, Canlaon City. Giisnayp usab sa BHB ang maong detatsment niadtong Oktubre 30. Usa ka sundalo ang napatay ug usa ang nasamdan sa mga opensiba.

Lima usab ka sundalo sa 62nd IB ang napatay sa engkwentro sa BHB-Central Negros sa Sityo Ilijan Gamay, Barangay Planas, Guihulngan City niadtong Oktubre 29, alas-3 sa hapon. Nasundan kini sa lain pang engkwentro sa Sityo Ilijan, Barangay Buenavista, alas-9 sa gabii kung asa napatay si Michael Asuncion (Ka Reymund), Pulang manggugubat sa yunit.

Niadtong Oktubre 20, naglunsad og operasyong haras ang BHB-Southwest Negros batok sa detatsment sa militar sa Pinggot, Ilog, Negros Occidental. Matud sa mga yunit sa BHB, tubag ang maong mga armadong aksyon sa nagpadayon nga paglapas sa AFP ug PNP sa tawhanong katungod sa katawhan sa isla.

Doktor, dili pulis. Nagprotesta ang mga mamumuong panglawas niadtong Oktubre 23 batok sa pagtuboy sa kanhing hepe sa pulis nga si Camilo Cascolan isip *undersecretary* sa Department of Health (DOH). Gitawag nila kining direktang militarisasyon sa serbisyong panglawas.

NCIP, bungkagon! Midagsa sa upisina sa National Commission on Indigenous Peoples (NCIP) sa Quezon City niadtong Oktubre 29 ang lain-laing grupo sa nasudnong minorya kadungan sa ika-25 nga tuig sa pagbalaod sa Indigenous Peoples' Rights Act. Gipanawagan nila nga bungkagon na ang ahensya nga ginagamit sa militar ug dagkung kumpanya aron hasion ug palayason sila sa ilang mga yutang kabilin.

Black Friday sa FEU. Nagsanina og itum isip protesta ang mga estudyante sa Far Eastern University niadtong Nobyembre 4. Kini aron iduso ang pang-akademikong kagawasan ug babagan ang planong pagsipa sa unibersidad sa tulo ka estudyante nga misalmot sa aktibidad nga naghandum sa kabangis sa balaod militar niadtong Setyembre 21.

Pakighiusa sa pakigbisog sa Palestino. Nakighiusa ang mga Pilipino sa Canada sa internasyunal nga kampanya alang sa pagpabalik sa mga Palestino ug pagpalingkawas sa Palestine niadtong Oktubre 29. Nagprotesta sila sa Vancouver, kauban sa mga grupong Palestino ug ilang mga tigsuporta.

Pakigbisog sa mga unyon, gilunsad

Naglunsad og mga protesta ug hiniusang aktibidad ang upat ka unyon niining milabayng semana aron iasdang ang ilang katungod sa kolektibong pakignegosasyon ug iduso ang makatarunganong pagpataas sa suhulan.

Sa Quezon City, nagprotesta ang mga mamumuo sa restawran nga Kowloon House atol sa ilang tingpaniudto niadtong Nobyembre 3. Giduso nila ang pagtamod sa kumpanya sa kamandoan sa Department of Labor and Employment (DOLE) niadtong Mayo nga nagpataas sa minimum nga suhulan gikan ₱537 ngadto sa ₱570. Nanawagan usab sila sa pagpapatuman sa nasudnong minimum nga suhulan nga nakabasi sa makabuhi nga suhulan nga ₱1,119. Nangandam sila nga makignegosasyon sa ilang *collective bargaining agreement* (CBA) ayha mahuman ang tuig.

Sa parehong adlaw, nagpiket ang mga mamumuo sa Technol Eight Workers Union atubangan sa National Conciliation and Mediation Board kadungan sa pagdungog sa ilang petisyon para sa pagpadayon sa nadedlak nilang negosasyon alang sa CBA. Anaa na sa 15 ka hugna nga pag-inatbangay ang nahimo sa planta apan wala pagihapoy pag-uswag. Kini tungod sa pagmagahi sa kumpanya sa pangayo nga dugang-suhulan nga gilansang sa ₱24 kada adlaw.

Sa pikas bahin, gianunsyo usab sa parehong adlaw sa University Hotel Workers Union (UHWU) ang pagsinabtanay sa maneydsment ug sa unyon sa bag-o na usab nga CBA. Mahukmanong napakigbisugan sa unyon ang pagpataas sa suhulan ug dugang benepisyo gikan sa milabayng CBA. Tungod sa ilang pagsukol, mokabat na sa ₱7,000 ang nanghingusog nga dugang sa ilang sweldo gikan 2005. Ang UHWU usa ka unyon sa mga mamumuo sa University Hotel ng University of the Philippines sa Diliman, Quezon City.

Niadtong Oktubre 25, nagprotesta ang mga mamumuong kontraktwal sa TS Tech Trim Philippines atubangan sa nasudnong upisina sa DOLE. Nanawagan sila nga ipagawas na sa ahensya ang desisyon aron himuon silang regular sa pabrika. Kaniadto pang 2018 gipaboran sa DOLE sa Region 4-A ang pangayo sa mga mamumuo nga maghimo og kasabutan sa regularisasyon ang TS Tech ug *manpower agency* nga Yashima Sangyo Philippines Inc. Reklamo usab nila ang mga paglapas sa Yashima sa mga balaod sa pamuo sama sa pugos nga pagpalangan sa trabaho, kawalay igong benepisyo ug insentibo ug sobra-sobra nga pagpa-obertaym. AB

Protesta, bungkalan ug panaghiusa sa Bulan sa Mag-uuma

Magkasunod nga protesta ang gilunsad sa mga grupong mag-uuma aron dumdumon ang Bulan sa Mag-uuma niadtong Oktubre. Nakighiusa sila sa ika-14 nga International Day of Rural Women (Pangkalibutang Adlaw sa Kababayen-an sa Kabanikanhan) niadtong Oktubre 15 ug ika-43 nga World Food Day (Adlaw sa Pagkaon) niadtong Oktubre 17 nga ginaila usab nga "World Hunger Day" (Pangkalibutang Adlaw sa Kagutom). Sa parehong okasyon, miadto sila sa Department of Agriculture (DA) sa Quezon City ug iduso ang ilang pangayo alang sa yuta, trabaho ug subsidyo.

Sa Adlaw sa mga Mag-uuma niadtong Oktubre 21, nagmartsa sila padulong sa tulay sa Mendiola sa Maynila. Naatol ang martsa sa pagdumdum sa ika-50 ka tuig sa Presidential Decree (PD) 27, ang mini ug kontra-mag-uumang balaod sa reporma sa yuta sa diktaduryang Marcos. Ang maong kamandoan ang nagluwas sa gipaborang mga agalong yutaan sa diktadurya, ug nagpahagba sa mga mag-uuma sa krisis ug kalisud nga ilang ginaantus hangtud karon. Misalmot dinhi ang mga mag-uuma gikan sa Southern Tagalog, Central Luzon, Ilocos ug Cagayan Valley.

Usa ka adlaw ayha niini, naglunsad og sunud-sunod nga protesta sa nasudnong mga upisina sa ahensya sa depensa, repormang agraryo, *environment and natural resources* ug agrikultura ang kapin usa ka gatos nga mag-uuma gikan sa KASAMA-Timog Katagalugan. Nakigdayalogo sila sa mga upisyal sa DA. Dala nila ang panawagang Yuta, Ayuda, Hustisya! Gihatagag pagtagad sa ilang mga lider ang kaso sa usa ka mag-uuma ug usa ka bata nga gipatay sa berdugong militar sa Batangas sa takuban sa mga pekeng engkwentro.

Sa Visayas, gisaulog sa Hugpong sa mga Mag-uumang Bol-anon (HUMABOL-KMP) ang ika-38 nga anibersaryo sa pagkatukod niini, kadungan sa pagsaulog sa ika-15 nga Kongreso sa organisasyon niadtong usang Oktubre 21.

Niadtong Oktubre 23, gisugdan ang bungkalan sa Lupang Tartaria sa Barangay Tartaria, Silang, Cavite sa pagpasiugda sa Samahang mag-uuma ng Tartaria. Panawagan nila nga ihunong ang pagpangilog sa ilang yuta sa pamilyang Aguinaldo.

Gisaulog sa mga mag-uuma gikan sa Katipunan ng mga Lehitimong Magsasaka at Mamamayan sa Lupang Ramos (Kasama-LR) ang ika-4 nga anibersaryo sa Pagsambang Bayan sa Lupang Ramos niadtong Oktubre 24. AB

Bangis nga paghari sa militar sa Negros

Magkasunod nga insidente sa pagpanganyon, iligal nga pagpangutingkay ug pagpundo sa sentro sa barangay ang pipila sa grabeng paglapas sa tawhanong katungod nga gihimo sa militar sa Negros niining milabayng mga semana.

Himamaylan City. Nangutingkay ug nanghadlok sa mga lumulupyo ang mga elemento sa 94th IB sa unum ka sityo sa Barangay Buenavista. Alas-4 sa kaadlawon niadtong Oktubre 27, pugos nga gisulod ug giransak sa mga sundalo ang balay sa magtiayong Sandro ug Racel Salcedo sa Sityo Ulo-Tuburan. Kauban nila ang ilang 5-anyos nga anak. Sa parehong lugar niadtong Oktubre 25, iligal nga gipriso ug gitortyur sa 94th IB si Welson Anianio.

Pagpangutingkay ug pagpanghadlok usab ang nasinati sa mga lumulupyo sa Sityo Lanap ug Asaran niadtong Oktubre 20. Pugos usab nga gipalayas ang mga lumulupyo sa Sityo Pisok. Gibaharan sila nga prisohon kung dili mosunod sa mando sa militar. Dili moubos sa 50 ka pamilya ang mibakwit padulong sa Sityo Cantupa ug Tigbao.

Guihulngan City. Dose ka hugna nga gikanyon sa AFP ang Mount Cansanda sa utlanan sa Barangay Magsaysay ug Balugo niadtong Oktubre 31 sa gabii. Nahagsa duul sa mga komunidad ug umahan ang bala sa kanyon mao nang napugos pagbakwit ang mga lumulupyo sa tungang gabii.

Giistraping sa tropa sa 62nd IB ang balay sa pamilya Aliyacyac sa Sityo Pangi, Barangay Magsaysay niadtong Oktubre 30. Dugang niiini, gikontrol sa militar ang paggawassulod sa mga lumulupyo sa mga barangay sa Buenavista, Planas ug Villegas gikan Oktubre 29 hangtud 31 nga nakaapekto sa panginabuhian sa mga lumulupyo.

Gikan Oktubre 22, kapin usa ka semanang nag-operasyon ang giusang yunit sa 62nd IB, 33rd DRCoy ug Scout Ranger sa mga barangay sa Basak, Bulado, Binubuhan, Tacpao ug Humay-humay. Pugos nilang gisulod ang mga balay sa mag-uuma, nagpundo sa mga eskwelahan ug simbahan, ug gitigum ang mga myembro sa 4Ps program. Niadtong Oktubre 24, giransak sa 10 ka sundalo ang mga balay nilang Candro Briones ug lain pang duha sa Barangay Bulado.

Sipalay City. Gipabuthan og usa ka M203 ang mag-uumang si Alfredo Dantes dihang iyang nasugatan ang mga sundalo sa 47th IB sa Sityo Looc, Camindangan niadtong Oktubre. Human niini, ginteroga pa sa mga sundalo si Dantes. AB

Lider-mamumuo, giaresto sa Quezon City

GIDAKOP UG GIPRISO sa pulis sa gama-gamang kaso si Benjamin Cordero, lider sa Labor Sector sa Quezon City Development Council, myembro sa Samahan ng Manggagawa sa Quezon City at upisyal sa kampanya sa Urban Poor Coordinator Council sa National Capital Region, niadtong Oktubre 25 sa alas-11:40 sa gabii sa iyang balay sa Quezon City. Gipasakahan siya og gama-gamang kasong pakyas nga pagpatay sa Batasan Police Station 6. Temporaryong nakagawas si Cordero niadtong Oktubre 27 human makapyansa.

Gawas kang Cordero, ginganlan usab sa giisyung mandamyento kaniya silang Dabilo Basilio ug Amor Reyes Acayen, nga parehong gikan sa tribung Dumagat. Namatay sa sakit si Amor Acayen kaniadto pang Agosto. Naila siyang lider sa mga Dumagat o *elder* gikan sa Sityo Kanlusong, Barangay Puray, Rodriguez, Rizal.

Pagpanganyon. Tulo ka hugna nga nagpabuto og kanyon ang 203rd IBde sa Mansalay, Oriental Mindoro niadtong Oktubre 18. Gipabuto kini duul sa mga barangay sa Waygan ug Sta. Teresita nga nagbunga og kahadlok ug kalisang sa mga residente. Gawas niini, nagpundo pa ang mga sundalo sa *barangay hall* sa Waygan ug nagsulting magkampo didto og kapin unum ka bulan.

Pagpamig-ot. Pugos nga gisulod ug giransak sa mga sundalo sa Philippine Army ang balay sa mag-uumang si Kiling Turing sa Sityo Pandayan, Barangay Tan-awan, Placer, Masbate niadtong Oktubre 19. Gikawat sa mga sundalo ang unum ka sako sa humay nga giani ni Turing ug gidala sa ilang kampo. Gipagawas sa militar nga suplay kuno sa hukbong bayan ang mga humay mao nang gikumpiska. Gikawatan usab og humay ang siyam pa ka mag-uuma sa maong lugar.

Pagpanaw sa lider sa PKP sa FSMR, gibangutan

GIKASUBO PAG-AYO SA Partido Komunista ng Pilipinas (PKP) ang pagpanaw ni Emmanuel Fernandez (Ka Ampog/Akuy/Brad), myembro sa Komite Sentral ug usa sa mga rebolusyonaryong lider sa Far South Mindanao. Namatay niadtong Oktubre 30 si Ka Ampog sa sakit nga dugay na niyang gihambin. Gidala sa mga medik ang iyang patayng lawas sa usa ka payag sa Barangay Buenaflores, Senator Ninoy Aquino, Sultan Kudarat, para ipasa kini sa iyang pamilya.

Nahibal-an sa lokal nga pulis ang lokasyon sa lawas ni Ka Ampog ug gibalita kini. Dihadiha dayon kining giadtuan sa mga sundalo sa 603rd IBde. Lapas sa mga lagda sa gubat, girakrakan sa mga sundalo ang patayng lawas ni Ka Ampog. Gipagawas nila nga napatay siya sa usa ka engkwentro aron makakuha og ganti. Hugot nga gikundena sa PKP ang pagpanamastamas sa 603rd IBde.

Naggikan si Ka Ampog sa usa ka pamilya sa gagmayng agalong yutaan sa Tampakan, South Cotabato. Bisan pa man, gitagana niya ang halos tibuok kinabuhi sa pag-alagad sa masang kabus sa rehiyon.

Koresponsal

Nagkakusog ang militarisasyon sa South Quezon-Bondoc Peninsula

Walay hunong nga kaguliyang ug bangis militar ang halos adlaw-adlawng mitugaw sa masang mag-uuma sa lubi sa mga lungsod sa ikatulo ug ikaupat nga distrito sa Quezon. Biktima sila sa nagkalain-laing matang sa paglapas sa tawhanong katungod sa tabon nga "gubat batok sa terorismo."

Largadong gibuhian sa 85th IB, 59th IB, 201st IBde, 2nd ID ubos sa South Luzon Command sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ang mga nakapukos nga operasyong militar ug Retooled Community Support Program (RCSP). Katimbayayong niini ang E-CLIP (Enhanced Comprehensive Local Integration Program) nga dinaghang "mipasurender" ug miyatak sa tawhanong katungod sa mga mag-uuma sa Quezon.

Base sa datos nga nadawat, moabot sa 28,292 ang kasong paglapas sa tawhanong katungod sa prubinsya sa pagtapos sa termino ni Duterte. Kadaghanan niini natala niadtong Pebrero 2021 dihang gibombahan sa 85th IB ang mga dapit sa lungsod sa San Narciso, Buenavista ug Catanauan nga miresulta og grabeng kalisang sa katawhan.

Gikan sa bulan sa Hulyo hangtod Oktubre niining tuiga, subling gibulabog ug gipakusgan sa militar ang ilahang operasyon sa mga komunidad nga gikatahapang base sa Bagong Hukbong Bayan (BHB).

Niadtong miaging bulan lang, bastos ug hinayop nga gisulod sa mga sundalo sa 85th IB ang balay sa usa ka lumulupyo aron hadlukon siya tungod kay usa kuno siya ka tigsuporta sa hukbong bayan. Nasuko ang maong residente, tungod kay matud niya labaw pa sa kriminal ang pag-ila kaniya sa mga sundalo.

Samtang sa laing bahin, gigukod ug gisulayang arestuhon sa iyang koprasan si Julius Lacaba, usa ka mag-uuma sa Barangay Villa Mendoza, Gumaca niadtong Oktubre 26. Giakusahan si Lacaba isip kumander sa BHB ug nagdala-dala og granada sa iyang kalubin-an.

Pagpanghadlok ug pagpamugos

Sama sa ubang bahin sa nasud, pasubli-subli ang pugos nga pagpasurender sa AFP sa mga sibilyan sa Quezon. Sa lungsod sa Narciso, 100 ka mag-uuma ang dungan-dungan nga "gipasurender" ug gipapanumpa baylo sa gamayng ayuda ug pagkaon sa Barangay Abuyon niadtong Setyembre 22.

Sa lungsod sa Lopez, "gipasurender" sa ikatulong higayon ang 29 ka mag-uuma sa Barangay Jongo ug San Isidro niadtong Oktubre 1. Lakip kanila ang mga mag-uuma nga human nang "gipasurender" ug nanihapon kuyog ni Rodrigo Duterte sa Malacañang niadtong 2018. Giparada usab sila isip mga "nagsurender" niadtong Setyembre 2021 uban ang 66 ka mag-uuma. Pugsanon usab nga gipamyembro sa usa ka kapunungan sa mga mag-uuma ang 105 ka mag-uuma sa Barangay Ilayang Ilog A niadtong Oktubre 25. Nagsugod ang operasyon militar sa maong mga barangay niadtong Setyembre 2021.

Sa Barangay San Francisco B, padayong ginabalay-balay ug ginapatawag ang mga mag-uuma. Sa pasiunang pagtala, dili moubos sa 1,030 ang tanang "gipasurender" sa nasangpit nga barangay sukad sa tuig 2021.

Napuno sa kampong militar

Sa 40 ka kampong militar sa tibuok South Quezon-Bondoc Peninsula, 14 niini ang nahimutang sa lungsod sa Lopez. Kini nga mga kampo hingpit nga ginasuportahan ni Mayor Rachel Ubana nga usa ka aktibong ahente sa NTF-Elcac. Giilang sentro sa mga paglapas sa tawhanong katungod ang Lopez sa ikaupat nga distrito sa prubinsya.

Gigamit karon sa 85th IB ang Ugnayan Caravan aron direktang masulod ang mga komunidad sa Quezon. Sa takuban "paghatag og serbisyo," daw mga irong gailogay ang mga militar nga dinaghang ginaukay ang mga baryo sa mga mag-uuma.

Sukad niadtong bulan sa Agosto, moabat na sa unum ka barangay ang naperwisyo sa Ugnayan Caravan sa lungsod sa Gumaca, Lopez, Catanauan ug San Narciso. Niadtong 2021, giila kining hinungdan sa pagkuyanap sa Covid-19 sa Barangay San Jose, Macalelon. AB

Koresponsal

Pagmina og karbon sa San Miguel Corporation, ginababagan sa South Cotabato

Kasamtangang ginaduso sa San Miguel Energy Corporation (SMEC) ang pagmina niini og karbon sa Brgy. Ned, Lake Sebu sa prubinsya sa South Cotabato. Ginapamugos sa kumpanya ang operasyon human ang kapin usa ka dekadang pagkahunong niini tungod sa lig-ong pagbabag sa katawhan ug pagbawal sa *open-pit mining* sa lugar. Naglunsad ang militar og nakapukos nga operasyon samtang ginahulga ang mga residenteng supak dinhi aron sigurohong magpadayon ang operasyon.

Ang proyektong karbon sa Daguma

Makit-an sa mga utlanang dapit sa mga prubinsya sa South Cotabato, Sultan Kudarat, ug Sarangani sa Daguma Range ang usa sa kinadakang mina sa karbon sa tibuok nasud. May kinatibuk-ang gilapdon kini nga 36,000 ektarya ug gibana-banang moabot og 328 milyong metriko tonelada ang gikuptang reserba. Langkub niini ang yutang kabilin sa mga Lumad nga T'boli ug Dulangan-Manobo ug halapad nga kalasangang puy-anan sa Philippine Eagle ug mga endemikong hayop ug pananom. Dakung bahin sa mina anaa sa teritoryo sa Ned, usa ka agrikultural nga barangay nga may gilapdong 42,000 ektarya ug populasyong kapin-kun-kulang sa 19,000.

Unum ka mga kumpanya ang gihatagan sa Department of Energy og mga konsesyon sa naasoy nga mina. Apan ang Daguma Agro Minerals Inc., Sultan Energy Philippines Corp., at Bonanza Energy Resources Inc. lamang ang anaay aprubadong aplikasyon alang sa produksyon ug pagpalambo. Niadtong 2010 gipalit sa SMEC ang maong mga konsesyon nga anaay hiniusang gilapdon nga 17,000 ektarya. Kalambigit niini, plano usab sa SMEC nga magtukod og kaugalingong planta sa enerhiya sa prubinsya (*mine-mouth power plant*).

Napakyas kaniadto ang kumpanya nga sugdan ang operasyon tungod sa kusganong pagbabag sa halapad nga masa. Militarisasyon ang tubag sa estado sa kaylap nga pagsupak nga miresulta sa pagmasaker sa walo ka mga Lumad niadtong Disyembre 3, 2017. Niadtong Disyembre 2018 gibasura sa Sangguniang Panlalawigan sa South Cotabato ang permiso para sa operasyon sa mina.

Apan niadtong milabayng tuig, gibali sa konseho ang unang desisyon. Rason niini, ang pagmina kuno maoy makasulbad sa nagapadayong natural nga pagkasunog sa karbon nga nagaresulta sa "burning ground" ug pagtumaw sa mga "tension cracks" o mga liki sa yuta. Dugay nang problema sa Ned ang kombustyon tungod sa dautang epekto niini sa baga ug panglawas ug padayong pagkadaut sa mga dalan ug pagdahili sa yuta sa pipila ka mga komunidad.

Miani og pagsaway ang maong pagbali tungod sa kawalay-pagpakabana sa mas dakung pang mga problema sa katilingban ug ekolohiya nga bungahon sa pagmina og karbon. Mayor nga direktang epekto niini ang dislokasyon sa mga Lumad ug mag-uuma sa lugar, pagkagun-ob sa kinaiyahan, ug kaylap nga kalisud ug kagutom.

Polusyon ug kadaut

Matud sa kumpanya, gibanabanang anaa sa 180 milyong metriko tonelada sa karbon ang makuha sa ilahang minahan. Moabot usab og 100 ektarya ang panugod nilang minahon sa unang lima ka tuig sa operasyon.

"Strip mining" ug dili "open-pit" ang sistemang gamiton sa proyekto, mao kini ang palusot sa SMEC. Managkalahi man ang teknika sa duha, pareho kining "surface mining" ug pareho usab kining momugna og halapad ug dili-mabawing kadaut sa kinaiyahan ug panginabuhian sa katawhan.

Lignite coal o ang gitawag og *brown coal* nga pinakaubos nga klase sa karbon ang pagaminahon sa SMEC. Tungod sa huyang nga kinaiya sa *brown coal*, dili kini mopasa alang sa eksport. Giila usab ang *brown coal* isip pinakahugaw nga klase sa karbon tungod sa taas kaayong *carbon dioxide* nga ginabuga sa kombustyon bunga sa taas nga *moisture content* (sulud nga tubig) ug ubos nga *energy density* (makuhang enerhiya) niini.

Gawas sa grabeng polusyon sa hangin gikabalak-an usab sa mga nagasupak ang kontaminasyon sa mga katubigan ug pagkadaut sa dagaydayan sa tubig gikan sa mga suba sa Kabulnan ug Allah. Ang Kabulnan nagdagayday padulong sa Liguasan Marsh nga usa ka importanteng kuhaanan og isda.

Sundi sa panid 8

Koresponsal

Makaluluoy nga kinabuhi sa mga *rubber tapper* sa Bukidnon

Sa banabana ni Leo, usa ka mag-uuma sa Bukidnon, mokabat og ₱208 ang pinakamininum nga kinahanglan sa iyang pamilya aron makasugakod sa gutom. Gamay na gani kaayo (kumapara sa gitakdang ₱1,119 makabuhi nga suhula), kulang gihapon kaayo ang ₱69-₱173 kada adlaw nga kita niya isip mananggutay og goma (*rubber tapper*) sa usa ka plantasyon. Dili kini paigo aron buhion ang tulo niyang anak nga nagtungha pa sa elementarya.

Walay kaugalingong yuta si Leo mao nang napugos siya nga magtrabaho sa gomahan sa ilang lugar. Siya ang mananggutay sa 2-ektaryang yuta nga adunay 600 ka punuan. Kapin 20 ka tuig na siyang nagtrabaho dinhi. Kada bulan, mobaligya siya og 500 ka kilo sa hilaw nga goma sa presyong ₱26 kada kilo. Sa ₱13,000 kita, ₱5,200 lamang ang mahatag kaniya tungod kay 60-40 ang ilang bahinay sa tag-iya sa yuta.

Mas pait pa ang kahimtang ni Leo kung ting-ulan tungod kay masagulan na og tubig ang gisalod nga goma ug dili na kini mahalin. Tungod niini, halos katunga lamang ang iyang mabaligya. Buut pasabot, mokita lamang siya og ₱2,600 kada bulan o ₱86.66 kada adlaw.

Aron mobagtok ang goma, ginabutangan kini sa mga *tapper* og asido. Si Leo ang mogasto para niini tungod kay walay kontribusyon ang tag-iya sa yuta sa produksyon.

Usa lamang si Leo sa daghang *tapper* sa Bukidnon nga grabeng nag-antus tungod sa kawalay yutang matikad ug ubos kaayong presyo sa hilaw nga goma. Wala gituman sa mga komersyante dinhi ang gitakda sa Philippine Rubber Industry Roadmap 2017-2022 nga ₱30 minimum nga presyo sa hilaw nga goma gikan sa mga nagaprodyus niini. Sa pikas bahin, anaa sa ₱87 kada kilo ang presyo sa mga komersyante sa dagkung kumpanyang nagamanupaktura og goma.

Sa tibuok Pilipinas, kapinku-kulang 300,000 ka ektarya sa yuta ang langkub sa mga plantasyon sa goma. Ikalima ang Northern Mindanao sa tinubdan sa hilaw nga goma, kung asa nag-una ang Zamboanga Peninsula. Ang pinakadakung plantasyon sa rehiyon mao ang Pioneer Amaresa nga nag-operasyon sa lungsod sa Maramag. Naga-eksport kini og hilaw nga goma nag-una sa Malaysia.

Matud sa datos sa United Nations Comtrade, ikawalo sa tibuok kalibutan ang Pilipinas sa tinubdan sa hilaw nga goma. Nag-unang tigpalit niini ang China ug Malaysia, kung asa makita ang mga pabrika sa ligid, *rubber health products* ug uban pa. Matag tuig, mas nagkataas ang internasyunal nga *demand* alang sa mga humandaang produktong gama sa goma.

Bisan mag-uuma sa goma si Leo, dili niya kayang paliton ang mga produktong gama dinhi. "Bugas pa lang, maglisud na ko og palit. Bulad o nudels na lang ang among ipulipuli nga sud-an kada adlaw. Kini pa lang gani maglisud na ko, kana pa kahang mahal kaayo nga sapatos ug ligid?" matud ni Leo. AB

Gikan sa panid 7

Samtang ang Allah River maoy nag-unang tinubdan sa irigasyon sa halapad nga yutang agrikultural sa South Cotabato ug Sultan Kudarat.

Milyun-milyong katawhan sa Mindanao ang siguradong mag-antus sa hilabihan kadautang epekto sa mina. Ang grabeng pag-igo sa bagyong Paeng sa Maguindanao usa lamang ka pasidaan nga mas seryosong kadaut ang mahimong mahitabo sa habagatang sentral Mindanao kung maguba ang nahabiling kalasangan sa Daguma.

Pagpamig-ot sa militar

Aron siguruhong magpadayon ang ilahang operasyon, mas gipakusgan ps sa SMEC ang ilahang armadong pwersa para hasi-on ang mga nagasupak sa proyekto. Girason niini nga anaa kunoy hulgang bombahan ang ilahang planta aron pangayoon ang proteksyon sa militar. Giakusahan usab sa mga tigpanalipud sa kumpanya isip mga "rebelde" o tigsuporta sa mga "terorista" ang mga nagababag.

Niadtong Hulyo, gitukod ug gipalihok sa 6th ID-Joint Task Force Central, ang Task Force Bangis. Giila ang mga lugar nga langkub ug nakapalibot sa mina isip mga eryang lihukan niini. Kini kuno maoy natahasang motutok sa pagbungkag sa mga pwersa sa BHB nga nagalihok sa lugar. Tumong kuno niining tapuson ang insurhensiya ug "terorismo" aron makab-ot ang "kalambuan."

Gikakurat sa mga residente nga kadungan sa nakapukos nga operasyong militar sa TF Bangis, sunod-sunod ang pag-abot sa dagkung ekipo ug pagdali-dali sa operasyon sa kumpanya. Daghang mag-uuma ang napugos nga ibaligya ang ilang yuta sa presyong ₱80,000 lamang ang matag ektarya. Gatusan ka mga pamilya ang gipahawa sa ilang gipuy-an ug gisaaran og relokasyon ug ayuda.

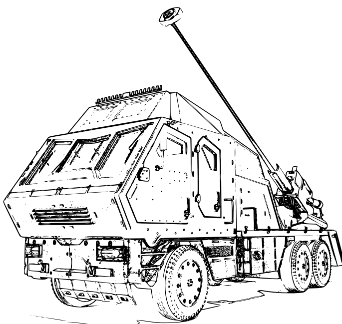
Taliwala niini subling gipanawagan sa mga residenteng Lumad ug setler nga ihunong ang pagmina ug panalipdan ang yuta ug kinaiyahan. Miani kini og halapad nga suporta sa mga katawhan sa South Cotabato ug kasikbit nga mga prubinsya.

Usa ka kampanya ang ginapahigayon sa katawhan aron batokan ang proyektong karbon sa SMEC. Niatong Oktubre 5, katambayayong sa katawhan ang mga Archdiocese sa Marbel (Koronadal) ug Cotabato sa paglunsad og petisyon alang sa pagpahunong sa naasoy nga mina. AB

SA MUBONG PAGKASULTI

8

sa **12** ka bag-ong abot nga kanyong **ATMOS 2000** ang gibutang sa Mindanao niadtong Oktubre.

155

ang narekord nga **namatay** niadtong Nobyembre 5 bunga sa mga pagbaha nga dala sa **Bagyong Paeng** gikan Oktubre 27.

Pinakadaghan ang namatay sa **Maguindanao**, kung asa kapin **60 ang namatay** sa Barangay Kusiong, Datu Odin Sinsuat.

44,000

ka mamumuo ang gitangtang sa trabaho sa sektor sa teknolohiya sa US niining tuiga, dugang sa 90,000 ka nawad-an og trabaho sa bag-ong gitukod nga mga kumpanya.

71

ka tuig na ang dili patas nga kasabutang **Mutual Defense Treaty** tali sa US ug Pilipinas. Gipirmahan kini niadtong Oktubre 1, 1953.

101

myembro sa PKP, BHB, NDFP ug mga kauban nilang sibilyan ang gipatay nga lapas sa mga internasyunal nga makitawhanong balaod gikan 2017 hangtud sa kasamtangan.

I-*download* ang tibuok espesyal nga taho sa Ang Bayan: "Mga Krimen sa Gubat sa AFP ug PNP, Oktubre 29, 2022" sa *www.philippinerevolution.nu*

₱725.265 B

ang nadugang sa utang sa nasud sa unang 3 ka bulan ni Marcos. Sa katapusan sa Setyembre, mikabat na kini og ₱13.52 trilyon.

$8 kada bulan

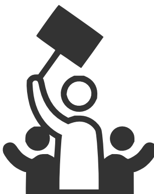
ang pagasinglon sa **Twitter** sa matag beripikadong akawnt (kanhing libre), subay sa mando sa bag-ong tag-iya niini nga bilyunaryong si **Elon Musk**.

13.24 milimetro

ang gitas-on sa ***sea level*** sa **Manila Bay** kada tuig samtang milugdang og 10 ka sentimetro kada tuig ang Metro Manila.

300,000

ang nagrali sa **South Korea** niadtong **Oktubre 24** aron isinggit ang pagpalagpot kang President Yoon Suk-yeol.

Gitawag siyang inutil, traydor ug kontra-kalinaw tungod sa pagduso sa *war games* sa US, Japan ug South Korea ug pagpanulsol sa gyera batok sa North Korea.

Koresponsal

Pagpangulipon sa AFP sa mga Agtang "surenderi"

Sibilyan si Moana, usa ka lumad nga Agta, dihang "gitudlo" siya sa iyang uyuan sa 95th IB bugti sa ₱2,000 nga ganti. Gideklara siyang "surenderi" ug "gipareport" sa kampo militar uban sa lain pa. Didto niya nasinati ang makasisilag nga pagtrato kaniya ug sa pareho niyang Agta.

"Gihimo ming mga ulipon sa mga sundalo," saysay ni Moana. Pugos sila nga ginapahakot ug ginapatrabaho sa mga umahan. Dili sila ginapakaon kung dili sila motrabaho ug kung pakan-on man, gamay kaayo ang ginahatag kanila. "Makumkum ra sa palad," matud niya.

Naluuy pag-ayo si Moana sa sama niyang Agta ilabina sa usa ka inahan nga may dalang gamayng bata. Ginasalin niya ang gamay kaayong pagkaon nga girasyon kaniya aron ihatag sa gamayng bata ug uban pang mga bata nga apil sa gipriso sulod sa kampo.

Adunay eskwelahan sulod sa kampo apan panagsa ra may sundalong "magtutudlo." "Kung magklase pud, grabe ka istrikto," saysay ni Moana. "Ginapamalikasan ang mga bata." Tungod niini, walay interes ang mga bata nga motungha sa maong "eskwelahan."

"Sagad nakong gakadamguhan ang gawasnong kinabuhi sa gubat," matud niya. Apan sa "pabalay" sa militar gihapon siya momata. "Mao kini ang tawag nila sa basurahan nga gibutngan og tolda kung asa mi matulog."

Ginagamit usab ang mga Agta isip taming sa mga operasyong militar. "Ginasakay mi nila sa trak sa matag mag-operasyon sa Isabela," saysay niya. Ang mga babayeng Agta sagad ginasugo nga mamalit samtang ginapagiya sa mga operasyong kombat ang mga lalaki. Human niini nga mga trabaho, ibalik sila sa kampo ug hugot nga ginabantayan aron dili makaikyas.

Dili maantus ni Moana ang kinabuhi sulod sa kampo. "Mas maayo pa ang kinabuhi sa mga iro kaysa sa kinabuhi namo didto," asoy niya.

Usa ka adlaw, gisugo sila nga mamalit kuyog sa iyang ig-agaw. Samtang nalipat ang sundalo, nagdagit sila og mga kalo ug nagsuot og bestida ug paspas nga miikyas. Miambak sila sa suba aron ikyasan ang bantay nilang mga sundalo. "Hapit mi masakpan!" saysay pa niya.

Sa lasang, nasugatan nila ang usa pa ka grupo sa mga sundalo nga nanguha og uway niadtong tungura. "Maayo na lang nga nagpasangil ang ilang giyang Agta nga dili mi niya kaila," matud niya. "Sayod ko nga napugos lang usab siya nga maggiya tungod kay ginabaharan sa mga sundalo ang iyang pamilya."

Human sa pipila ka bulan nga pagtagotago, nakaplagan si Moana sa iyang paryente nga Pulang manggugubat. Nagpadangop siya sa usa ka yunit sa BHB-Isabela aron mapanalipdan gikan sa mga sundalo nga nangita kaniya. Tungod sa grabeng pagpahimulos nga iyang nasinati, tin-aw kaniya nga kinahanglang mobarog ug suklan ang malinglahong programa sa reaksyunaryong gubyerno sama sa pugos nga pagpasurender sa militar.

Sa iyang pagpabilin sa yunit, nabati niya ang respeto sa mga kauban ug ang kagawasan nga gihikaw kaniya sa mga pasistang sundalo. Sa wala madugay, nagpadayag si Moana sa iyang kagustuhan magpultaym sa hukbong bayan.

Usa ka grabeng paglapas sa mga internasyunal nga mga lagda sa gubat ang pugos nga "pagpasurender" sa mga sibilyan ug pagpriso ug pagpangulipon kanila sulod sa mga kampo militar. Lapas usab ang pugos nga paglambigit kanila sa mga armadong operasyon nga nagbutang sa ilang kinabuhi sa peligro sa matag adunay mahitabong panagsangka. Dobleng proteksyon ang dapat nga ginahatag sa kababayenan ug bata nga anaa sa mga lugar sa armadong panagbangi.

Sa kaso ni Moana ug sa mga sama niyang Agta, matngon sila sa nasudnong pagpangdaugdaug ug kawalay pagtagad sa reaksyunaryong estado. Sayod usab sila sa bahandianong kasaysayan sa pakighiusa sa rebolusyonaryong kalihukan sa mga susama nilang nasudnong minorya sa pagdepensa sa kinaiyahan ug mga lasang nga kasumpay sa ilang kinabuhi. Kumpara sa ubang armadong grupo, ang hukbong bayan lamang ang nagpalayas sa mga magun-ubon ug makawkawong proyekto sa gubyerno ug langyawng negosyo sa mina ug troso sa kabukiran sa Sierra Madre. Kini ang nag-unang hinungdan kung nganong paspas nilang nasabtan ug gigakos ang gubat sa katawhan.

Sayod si Ka Moana, ug daghan pang mga kauban nga gikan sa nasudnong minorya, nga sa pagsalmot lamang nila sa nasudnon-demokratikong rebolusyon makab-ot ang ilang mga demokratiko ug makatarunganong interes. AB